

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1TdoV/3/2016
Identifikačné číslo spisu:	9513100115
Dátum vydania rozhodnutia:	08.11.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Šimonová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:9513100115.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Libora Duľu, JUDr. Daniela Hudáka, JUDr. Aleny Šiškovéj a JUDr. Petra Paludu, v trestnej veci obvineného A. Q. pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák. a iné, na neverejnom zasadnutí konanom 8. novembra 2017 v Bratislave o dovolaní obvineného proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. októbra 2014, sp. zn. 5To 8/2014, v spojení s rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 10. apríla 2014, sp. zn. PK-1T/18/2013, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného A. Q. sa odmieta.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd v Pezinku rozsudkom z 10. apríla 2014, sp. zn. PK-1T/18/2013, uznal obvineného A. Q. za vinného v bode 1/ zo zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák., v bode 2/ z obzvlášť závažného zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. c), ods. 4 písm. c) Tr. zák. s poukazom na § 140 písm. c) Tr. zák. a § 141 písm. a) Tr. zák. a v bode 3/ z obzvlášť závažného zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 2, ods. 4 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 141 písm. a) Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že

1/

A. Q. bol minimálne od roku 2008 členom zločineckej skupiny vystupujúcej pod názvom „E.“, ktorá ako zločinecká skupina pôsobí od roku 1999 najmä v R. a západnej časti územia E. A. a ktorá existuje s cieľom získania najmä finančných a iných výhod páchaním rôznej najmä násilnej a majetkovej trestnej činnosti a jej príslušníci sú zoskupení v jednotlivých úrovniach a stupňoch riadenia a organizácie vo vzťahoch nadriadenosti a podriadenosti, dlhodobo koordinovane páchajú zločiny, pričom členovia vo vyššom stupni hierarchie skupiny zadávajú členom z nižších stupňov hierarchie pokyny k páchaniu trestných činov, určujú spôsoby ich vykonania, vydávajú súhlasy s páchaním konkrétnych trestných činov, od nižšie postavených členov skupiny preberajú nezákonne získané finančné prostriedky, s časťou ktorých financujú činnosť a niektorých členov zločineckej skupiny, pričom A. Q. bol v strednej úrovni hierarchie v štruktúre časti skupiny pôsobiacej najmä v R., kde dával pokyny a koordinoval nižšie

postavených členov skupiny C. D., N. F., D. R. a bol podriadeným C. R. a R. L. alias L., ktorý riadil celú zločineckú skupinu z najvyššej úrovne hierarchie, pričom A. Q. spáchal ako člen zločineckej skupiny obzvlášť závažné zločiny uvedené v bodoch 2/ a 3/,

2/

A. Q. v presne nezistený deň vo februári roku 2011 v R. na E. ulici vyhľadal Y. D., matku C. D., voči ktorému bolo v tom čase vedené väzobné trestné stíhanie za zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a iné obzvlášť závažné zločiny spáchané zločineckou skupinou označovanou „E.“ a v čase, keď Y. D. prechádzala okolo motorového vozidla, v ktorom sedel spolu s ďalšími nezistenými osobami, na ňu začal kričať, aby jej syn držal hubu a vyhrážal sa, že ak sa tak nestane, ona zle dopadne,

3/

A. Q. a C. D. v presne nezistený deň začiatkom decembra roku 2009 v reštaurácii V. v R. na R. ulici s úmyslom obohatiť sa o finančnú hotovosť 8.000 Eur od poškodeného G. R., tohto uviedli do omylu, že za predmetnú sumu mu zariadia vrátenie jeho vozidla Audi Q7, evidenčné číslo: B.-XXXV. ktoré bolo odcudzené dňa 30. novembra 2009 a predstierali, že to vedia zabezpečiť, v ten istý deň sa A. Q. a C. D. stretli v priestoroch objektu W. v R., na G. M. XX, s nadriadeným členom zločineckej skupiny R.L. alias L., ktorý súhlasil s vykonaním trestného činu a zároveň určil, aby od poškodeného získali finančné prostriedky a aby sa s poškodeným dohodli na inom mieste mimo R. k prevzatíu vozidla, kde by poškodenému neodovzdali vozidlo pre nesplnenie nejakej fiktívnej podmienky a peniaze si ponechajú a rozdelia a následne na to sa prostredníctvom osoby U. Q. dohodli, že poškodený G. R. im odovzdá finančnú hotovosť v areáli obchodného centra D. V. V. v R., na H. ulici č. XXX a vozidlo si potom prevezme pri obchodnom centre G. v U. a takto v presne nezistenom čase C. D. a A. Q. v areáli obchodného centra D. V. V. prevzali hotovosť vo výške 8.000 Eur od osoby U. Q., ktorému túto hotovosť odovzdal poškodený G. R. pre vyššie uvedený účel a túto hotovosť si A. Q., C. D. a R. L. alias L. rozdelili a spôsobili tak na majetku poškodeného G. R. kodu vo výške 8.000 Eur.

Za to bol A. Q. odsúdený podľa § 189 ods. 4 Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 4 Tr. zák. s poukazom na § 37 písm. h/ Tr. zák., § 41 ods. 2 Tr. zák. k úhrnnému trestu odňatia slobody vo výmere 22 rokov so zaradením podľa § 48 ods. 3 písm. b) Tr. zák. do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 58 ods. 3 Tr. zák. súd obvinenému zároveň uložil trest prepadnutia majetku (presne špecifikovaného vo výroku prvostupňového rozsudku), vlastníkom ktorého sa v zmysle § 59 ods. 2 Tr. zák. stal štát, a podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Tr. zák. ochranný dohľad na dobu tri roky.

Napokon podľa § 287 ods. 1 Tr. por. bol obvinený zaviazaný k náhrade škody poškodenému G. R. vo výške 7.000 Eur.

O odvolaní obvineného A. Q. proti uvedenému prvostupňovému rozsudku rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 23. októbra 2014, sp. zn. 5To 8/2014, takým spôsobom, že toto podľa § 319 Tr. por. ako nedôvodné zamietol.

Proti obom skôr uvedeným rozhodnutiam podal obvinený na súde prvého stupňa dňa 11. januára 2016 prostredníctvom svojho obhajcu dovolanie, kde ako dovolacie dôvody (formálne) označil dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. i) a k) Tr. por., t. j. že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia (s tým, že správnosť a úplnosť zisteného skutku dovolací súd nemôže skúmať a meniť), a že proti obvinenému sa viedlo trestné stíhanie, hoci bolo nepripustné. Pokiaľ ide potom konkrétne o jednotlivé uplatnené dovolacie námietky, tieto uvádza dovolací súd nižšie, kde sa s nimi aj podrobne vysporiada. Záverom podaného dovolania obvinený žiadal, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil, že oboma napadnutými rozhodnutiami bol porušený zákon v jeho neprospech, podľa § 386 ods. 2 aby tieto rozhodnutia zrušil a podľa § 388 ods. 1 Tr. po. aby vec prikázal Špecializovanému trestnému súdu na opätovné prerokovanie a rozhodnutie (v potrebnom rozsahu).

Najvyšší súd ako súd dovolací v zmysle § 378 Tr. por. vec predbežne preskúmal a dospel k záveru, že dovolanie obvineného A. Q. nie je potrebné odmietnuť z formálnych dôvodov [§ 382 písm. a), b), alebo d) až f) Tr. por.]. Zároveň však zistil, že je zrejmé, že v jeho prípade nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 (ods. 1) Tr. por., a preto podané dovolanie podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Úvodom je nutné zdôrazniť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody výslovne uvedené v § 371 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú striktne obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inšancia a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por., k tomu je dôležité poznamenať - tak ako to napokon najvyšší súd už stabilne zdôrazňuje v rámci svojej rozhodovacej činnosti - že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por. (viď k tomu bližšie R 120/2012).

A napokon, vzhľadom na obsah posudzovaného dovolania, sa žiada úvodom vo vzťahu k (uplatňovanému) dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. vo všeobecnosti tiež uviesť, že v rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo, že skutok nie je trestným činom.

Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávného ustanovenia. Pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávného ustanovenia sa rozumie napr. nedostatočné posúdenie okolností vyvolávajúcich premlčanie trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), alebo ak ide o nesprávne použitie iných právnych predpisov než Trestného zákona, napr. Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, zákona o konkurze a reštrukturalizácii a pod., pokiaľ tieto majú priamy vzťah k právnej kvalifikácii skutku (riešenie predbežných otázok).

V súvislosti s vyššie zmieňovaným dovolacím dôvodom je ďalej potrebné zdôrazniť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením (skutkovými závermi), ktoré vo veci urobili súdy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. časť veta za bodkočiarkou. Dovolací súd skutok ustálený súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať (to neplatí len pre posúdenie dôvodnosti dovolania ministra spravodlivosti podaného podľa § 371 ods. 3 Tr. por.).

Inak povedané, vo vzťahu k skutkovému stavu zistenému skôr konajúcimi súdmi, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi

oboch stupňov - ich posudzovanie je dominanciou konania odvolacieho. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

In concreto, pokiaľ ide o jednotlivé zo strany dovolateľa A. Q. uplatnené výhrady:

- Obvinený je toho názoru, že v jeho prípade sa dopustili súdy nezákonného postupu pri uložení trestu prepadnutia majetku podľa § 58 ods. 3 Tr. zák., keďže nie je pravdou, že by z uvedeného ustanovenia vyplývala povinnosť, ale len možnosť pri uznaní viny pre trestný čin podľa § 296 Tr. zák. takýto trest uložiť; kým totiž ustanovenie § 58 ods. 1 Tr. zák. upravuje podmienky, kedy súd môže uložiť trest prepadnutia majetku, ustanovenie § 58 ods. 3 Tr. zák. upravuje prípady, kedy takto súd (opäť len) môže urobiť pri taxatívne vymenovaných trestných činoch aj bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1.

Podľa § 58 ods. 1 Tr. zák. trest prepadnutia majetku môže súd uložiť vzhľadom na okolnosti spáchaného trestného činu a pomery páchatel'a, ak páchatel'a odsudzuje na trest odňatia slobody na doživotie alebo ak ho odsudzuje na nepodmienečný trest odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin, ktorým páchatel' získal alebo sa snažil získať majetkový prospech veľkého rozsahu alebo ktorým spôsobil škodu veľkého rozsahu.

Podľa § 58 ods. 3 Tr. zák. trest prepadnutia majetku súd uloží bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1 aj vtedy, ak odsudzuje páchatel'a za spáchanie trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 3 alebo 4 alebo § 173 ods. 4, trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 3 alebo 4, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297, trestného činu prijímania úplatku podľa § 328 ods. 3 alebo § 329 ods. 3 alebo trestného činu podplácania podľa § 334 ods. 2 alebo § 335 ods. 2.

S ohľadom na vyššie citované znenia dotknutých zákonných ustanovení niet žiadnych pochybností o tom, že v prípade uznania viny z niektorého z trestných činov taxatívne vymenovaných v ustanovení § 58 ods. 3 Tr. zák. je nevyhnutné uložiť (zákonodarcu tu na rozdiel od odseku 1 - upravujúceho fakultatívne uloženie tohto trestu pri splnení niektorej z tam uvedených alternatívnych podmienok - použil termín „uložiť“) trest prepadnutia majetku, keď na jeho uloženie sa nevyžaduje skúmanie splnenia žiadnych iných podmienok. Obligatórne uloženie trestu prepadnutia majetku upravuje potom rovnako i odsek 2 naposledy zmieňovaného ustanovenia Trestného zákona, pričom však v tomto prípade nestačí len odsúdenie pre niektorý z tam uvedených trestných činov, ale zákon tu vyžaduje preukázanie splnenia aj ďalšej obmedzujúcej podmienky, konkrétne, že obvinený nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti.

Aj napriek tomu, že nijaký iný výklad (v prípade obvineného A. Q. správne použitého ustanovenia § 58 ods. 3 Tr. zák. - bol uznaný vinným o. i. zo spáchania zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Tr. zák.) neprichádza do úvahy, považuje dovolací súd za vhodné na danom mieste poukázať na to, že v dôvodovej správe k novele, ktorou bolo doplnené predmetné ustanovenie do nášho právneho poriadku, sa o. i. (doslovne) uvádza nasledovné: „... Súčasne sa dopĺňa nový odsek 3, v ktorom sa vymedzuje okruh trestných činov, v prípade ktorých súd obligatórne uloží trest prepadnutia majetku aj bez splnenia podmienok uvedených v ods. 1. Novonavrhované ustanovenie odseku 3 reaguje v kontexte ostatnej novelizácie Ústavy Slovenskej republiky na potrebu dôslednejšieho majetkového postihu páchatel'ov spoločensky obzvlášť nebezpečných trestných činov. V súlade s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky k Rade Európy je normatívnou motiváciou zavedenia cit. ustanovenia predovšetkým naplnenie ratio legis Dohovoru Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávani, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu (ozn. MZV SR č. 91/2009 Z.z), ktorý sleduje zamedzenie kumulovania ziskov a ďalšieho používania prostriedkov získaných zo závažnej trestnej činnosti. V tomto zmysle možno poukázať aj na výrazný nielen výchovný, ale aj prevenčný rozmer novonavrhovaného ustanovenia ...“

A hoci je aj z vyššie uvedeného zrejmé, že námietka obvineného vychádza z ním nesprávne pochopeného výkladu dotknutého ustanovenia Trestného zákona, nedá dovolaciemu súdu k uvedenému záverom nedodať tú skutočnosť, že vo všeobecnosti taká dovolacia výhrada obvineného, ktorej podstata spočíva v tom, že trest jemu uložený bolo síce zo strany súdu možné (všetky zákonom požadované predpoklady boli splnené), ale nie nevyhnutné uložiť, teda súd nesprávne vyložil príslušné ustanovenie ako obligatórne, je z pohľadu dovolacieho konania irelevantná, nakoľko nie je podraditeľná pod žiaden z do úvahy prichádzajúcich dovolacích dôvodov.

- Obvinený poukazoval na to, že tak nehnuteľnosti ako aj finančnú hotovosť v sume 20.000 Eur, ktoré sú predmetom trestu prepadnutia majetku, zdedil po svojich príbuzných, a teda z uvedeného dôvodu vôbec nemožno usúdiť, že by uvedený majetok nadobudol z trestnej činnosti, čo konajúce súdy pri určení druhu trestu a jeho výmery žiadnym spôsobom nezohľadnili.

V reakcii na uvedené tvrdenie dovolateľa treba uviesť iba toľko, že pôvod (spôsob nadobudnutia) prepadnutého majetku je z pohľadu aplikácie § 58 ods. 3 Tr. zák. nepodstatný, keďže pre obligatórne uloženie trestu prepadnutia majetku v zmysle uvedeného ustanovenia sa vyžaduje splnenie len jednej podmienky, a síce odsúdenie pre niektorý z tam uvedených trestných činov, ako už aj bolo zdôraznené vyššie. Takéto skúmanie pôvodu majetku (dokazovanie, že obvinený nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov z nej pochádzajúcich) sa naproti tomu vyžaduje v zmysle odseku 2 zmieňovaného ustanovenia pri niektorých iných trestných činoch ako ďalšia (kumulatívne ustanovená) podmienka pre obligatórne uloženie trestu prepadnutia majetku, na čo bolo ale rovnako už zo strany dovolacieho súdu poukazované vyššie. Dovolateľ sa teda zjavne mýli v tom smere, že súdy v jeho prípade pri uložení trestu prepadnutia majetku nezohľadnili, to, čo zohľadniť mali (k rozsahu, v akom majetok obvineného postihuje uvedená trestnoprávna sankcia, viď § 59 ods. 1 Tr. zák.).

- Obvinený uvádza, že:

i/ tak prvostupňový ako i druhostupňový súd vyhodnocovali len dôkazy, ktoré majú byť v jeho neprospech, avšak s dôkazmi v jeho prospech sa žiadnym spôsobom nevysporiadali;

ii/ listy svedka C. D. adresované prokurátorovi JUDr. Kyseľovi boli použité ako dôkaz svedčiaci v jeho neprospech napriek tomu, že v nich nie je vôbec spomínaný - obdobne platí i pre prepisy zvukových nahrávok z cieľ v ÚVV Ilava;

iii/ svedkovia svedčiaci v jeho neprospech boli motivovaní výrazne zníženými trestami - v tejto súvislosti poukázal tiež na uznesenie najvyššieho súdu z 18. júna 2014, sp. zn. 3 To 1/2014, ktoré sa zaoberá hodnotením výpovedí osôb s aplikovaným odklonom a z ktorého vyplýva, že pre uznanie viny nemôže stačiť len výpoveď spolupracujúcich osôb, ktoré nie sú potvrdené aj ďalšími, priamymi alebo nepriamymi dôkazmi;

iiii/ výpoveď svedka A. I. označil prvostupňový súd za dôveryhodnú, hoci bol Okresným súdom Šaľa sp. zn. 7T/69/02 právoplatne odsúdený za trestný čin krivej výpovede, pričom navyše po tom, ako bol vylúčený z programu na ochranu svedkov lúpežne prepadol banku;

iiiii/ v bode 2/ obžaloby bol uznaný za vinného z obzvlášť závažného zločinu vydierania len na podklade výpovede jediného svedka, a to poškodenej D. (ktorá ho na mieste činu nevidela, nevedela opísať auto, z ktorého mal na ňu kričať ...), keď v kontexte na rozporuplné výpovede svedkov D., C. D., C. D. a JUDr. W. je podľa neho značne spochybnené, že sa skutok vôbec stal - rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku;

iiiiii/ doposiaľ nebolo preukázané, že by mal dávať nejaké konkrétne príkazy alebo že by ich dostával v rámci nadriadenosti v skupine „E.“, pričom o tom, že nepatrí do menovanej skupiny, vypovedali aj niekoľkí vysoko postavení členovia skupiny; svedkovia svedčiaci o jeho údajnom členstve v skupine nehovoria pravdu, nakoľko ich výpovede boli motivované snahou vyhnúť sa vlastnej zodpovednosti za spáchanú trestnú činnosť a dokonca výpoveď C. L. treba považovať za nedôveryhodnú vzhľadom k tomu, že tento už bol právoplatne odsúdený za trestný čin marenia spravodlivosti, ako aj krivého obvinenia a t.č. je obžalovaný taktiež zo zločinu krivého obvinenia a krivej výpovede, kde je on sám poškodený;

iiiiiii/ ním navrhovaný dôkaz - výsluch A. M. prvostupňový súd zamietol (a to spolu s inými

navrhovanými dôkazmi), avšak toho času prekážka nemožnosti jeho vypočutia už odpadla (bol zadržaný na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu v U.), a preto považuje za veľmi významné, aby sa vyjadril k jeho osobe v danom konaní, predovšetkým z nutnosti objasnenia toho, či bol členom skupiny „E.“ alebo nie.

Všetky vyššie uvedené námietky majú spoločné to, že (materiálne) ide o námietky skutkového charakteru, keďže smerujú len voči rozsahu príp. hodnoteniu vykonaného dokazovania (dovolateľ podáva iné, vlastné hodnotenie vo veci vykonaných dôkazov) a poukazujú na nedostatky v skutkových zisteniach, a z toho dôvodu sú teda (už s poukazom na skôr uvedené) z pohľadu dovolania irelevantné. Stoja nielen mimo uplatneného, ale i akéhokoľvek iného zo strany obvineného uplatniteľného dôvodu dovolania.

Aj napriek tomu, že vierohodnosť svedeckých výpovedí je otázkou skutkovou (rovnako ako i hodnotenie miery významu jednotlivých dôkazov pre konečné rozhodnutie súdu, keď naproti tomu procesná prípustnosť dôkazov ako podkladu pre rozhodnutie, teda z pohľadu ich zákonnosti, je už otázkou právnou), a tak z hľadiska tejto svojej povahy vylúčenou z prieskumu dovolacieho súdu, nedá naposledy zmienenému súdu nepoznamenať v danom smere niekoľko skutočností:

Dovolateľ spochybňuje predovšetkým pravdivosť výpovedí osôb, ktoré sa rozhodli spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní (a v dôsledku toho následne spochybňuje aj skutkové zistenia).

K otázke prístupu k hodnoteniu výpovedí takýchto spolupracujúcich svedkov - zvyčajne označovaní ako „kajúcnici“ - sa najvyšší súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už viackrát pomerne podrobne vyjadroval (viď napr. rozsudok z 26. novembra 2014, sp. zn. 2To 9/2014, resp. uznesenie z 2. februára 2016, sp. zn. 1 TdoV 13/2015), keď predovšetkým zdôraznil, že výpovede osôb, ktoré sa sami podieľali na prejednávanej alebo s ňou súvisiacej trestnej činnosti, nemožno a priori vylúčiť z okruhu dôkazov ako nevierohodné len s odkazom na to, voči uvedených osobám boli použité osobitné trestnoprocesné resp. hmotnoprávne inštitúty. Uvedená výpoveď je zákonným dôkazom (získaný legálny „benefit“ výpoveď procesne nediskriminuje), ktorý ako taký podlieha následne rovnakému voľnému hodnoteniu v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. - z pohľadu vierohodnosti a závažnosti - ako každý iný dôkaz.

Zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že nie je zákonom predpísané, akým spôsobom (akým dôkazom, resp. dôkazmi) musí byť určitá okolnosť dokázaná (pokiaľ ide o druh alebo počet potrebných dôkazov). Rozhodujúca je konkrétna dôkazná situácia. Žiadnym dôkazom teda nie je súd pri posudzovaní určitej skutkovej okolnosti viazaný, zároveň však žiaden zo zákonne súladných dôkazov nie je v tomto smere ako podklad pre rozhodnutie vylúčený. Na základe ktoréhokoľvek legálneho dôkazu môže byť uznaná vina v trestnom konaní (neplatí však, že na základe určitého dôkazu alebo dôkazov vina uznaná byť musí).

V zásade teda neplatí ani téza, že na základe výpovede „kajúcnika“ nemôže byť uznaná vina, resp. môže byť uznaná len vtedy, ak je ohľadom určitej okolnosti táto výpoveď potvrdená inými výpoveďami alebo inými dôkazmi. Výpoveď takej osoby (pri jej voľnom hodnotení) môže byť (potenciálne) ovplyvnená snahou dosiahnuť vlastnú výhodu. Na druhej strane, osoba v čase svojej výpovede (najmä keď je vypočúvaná už v prípravnom konaní) nevie, či a s akými dôkazmi bude táto výpoveď konfrontovaná. Jej rozhodnutie „pomôcť si“ je teda realizovateľné práve v prípade, ak hovorí pravdu, a naopak, rizikové pre prípad, že sa ňou uvádzané okolnosti ukážu ako fiktívne, čo by jeho osobnú pozíciu mohlo skomplikovať. Oba tieto faktory sa vo sfére hodnotenia dôkazov stretávajú a je potrebné sa s nimi vyrovnáť v konkrétnom prípade, vzhľadom na jeho okolnosti.

Pokiaľ ide potom konkrétne o posudzovanú vec, tu sa prvostupňový súd v odôvodnení svojho rozhodnutia naozaj dôsledne zaoberal otázkou hodnovernosti jednotlivých svedeckých výpovedí, ktoré hodnotil najskôr jednotlivo (uviedol prečo tú ktorú výpoveď považoval za dôveryhodnú, resp. naopak, keď vzal do úvahy aj skutočnosti uvádzané obvineným, a síce existujúce rozdiely vo výpovediach, okolnosť, že sa nejedná o bezúhonné osoby, a pod.) a neskôr v súhrne, keď v spojitosti s inými dôkazmi

(listinnými, znaleckými posudkami, záznamami získanými použitím informačno-technických prostriedkov) dospel k takým skutkovým záverom, ako sú uvedené v úvode tohto rozhodnutia, a ktoré sú - a to je potrebné na danom mieste opätovne zopakovať - pre dovolací súd záväzné.

Taktiež je vhodné podotknúť, že v súvislosti s výpoveďami G. R. a G. C. ako dovolateľom spochybňovaných spolupracujúcich svedkov súd prvého stupňa zdôraznil, že títo boli v predmetnej veci vypočúvaní v čase, keď už boli právoplatne odsúdení na dlhoročné tresty odňatia slobody, a je teda nelogické, akú výhodu by mohli vo vlastných veciach dosiahnuť svojimi výpoveďami, resp. akú by mohli mať motiváciu poškodiť obvinenému. Tiež v kontexte niektorých ďalších svedkov bolo upozorňované na ich už predchádzajúce právoplatné odsúdenie, a z toho dôvodu nemožnosť svojou svedeckou výpoveďou v danej veci dosiahnuť žiadne zvýhodnenie v súvislosti s posudzovaním vlastného protiprávneho konania. Čo sa týka potom výpovede svedka C. L., ktorého dôveryhodnosť dovolateľ rovnako namietal, na túto dokonca súd prvého stupňa - s poukazom na okolnosti súvisiace s výpoveďou tohto svedka v inej trestnej veci - žiadnym spôsobom neprihliadol, ako je zrejmé z odôvodnenia jeho rozhodnutia.

Ak ide napokon o odvolací súd, tento na margo obhajobnej argumentácie obvineného týkajúcej sa usvedčujúcich výpovedí spolupracujúcich svedkov o. i. uviedol, že tieto boli v predmetnom prípade verifikované radom ďalším dôkazov, ktoré bez akejkoľvek pochybnosti potvrdili ich vierohodnosť, a to aj vzhľadom na existujúce rozpory v jednotlivých výpovediach. Ako bolo poznamenané ďalej, spomínané rozpory sa netýkali skutočností podstatných pre rozhodnutie o vine, keď práve neexistencia drobných rozporov by mohla vyvolať podozrenie, že ide o tzv. „zrežirované“ výpovede.

Úplne na záver považuje dovolací súd za nevyhnutné vo vzťahu k vyššie uvedenému opätovne zdôrazniť už v samom úvode konštatované, a síce, že z hľadiska dovolacieho konania nie je rozhodujúce, ako súdy obvineným spochybňované výpovede svedkov hodnotili, lebo hodnotiace úsudky súdu prvého resp. druhého stupňa ohľadom jednotlivých vo veci vykonaných dôkazov nie sú a nemôžu byť spôsobilým predmetom dovolacieho prieskumu na podklade dovolania obvineného. Ak má dovolateľ iný názor na vierohodnosť jednotlivých svedeckých výpovedí a ak s poukazom na vlastné hodnotenie dôkazov vyvodzuje iné skutkové závery, resp. spochybňuje tie, ktoré učinili vo veci konajúce súdy, s odkazom na čo potom poukazuje na nesprávne právne posúdenie zistených skutkov, v takom prípade nemožno hovoriť o žiadnych námietkach právneho charakteru (nesprávne právne posúdenie odvíja práve a len od nesprávnych skutkových zistení). Tiež sa žiada dodať, že len voči samotnému odôvodneniu rozhodnutia nie je v zmysle § 371 ods. 7 Tr. por. dovolanie prípustné.

Napokon, pokiaľ dovolateľ poukazuje na potrebu vykonania výsluchu A. M. - ním v pôvodnom konaní navrhovaného dôkazu, ktorý bol zo strany prvostupňového súdu odmietnutý s odkazom na objektívnu nemožnosť jeho vykonania: Keďže aktuálne už prekážka nemožnosti jeho vypočutia odpadla (menovaný bol zadržaný v U. a vydaný na E. na základe medzinárodného zatýkacieho rozkazu), k tejto okolnosti uvádza dovolací súd iba toľko, že pre neho jeho záväzný skutkový stav tak, ako bol ustálený súdmi nižšieho stupňa, ktoré ho považovali za nepochybne zistený aj bez uvedeného dôkazu. Dovolanie neslúži na preskúvanie napadnutého rozhodnutia s ohľadom na prípadné nové skutočnosti, potenciálne vyplývajúce z dôkazu, ktorý nebolo možné vykonať v pôvodnom konaní. Konanie o tomto opravnom prostriedku reviduje len chyby skoršieho konania, a to len v zákonom ustanovenom rozsahu.

- Obvinený namieta, že trestné stíhanie jeho osoby pre skutok uvedený pod bodom 1/ bolo neprípustné pre prekážku *res iudicata* [§ 9 ods. 1 písm. e) Tr. por.], a to s ohľadom na uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo 4. decembra 2013, sp. zn. VII/1 Gv 99/12, ktorým bolo o.i. podľa § 215 ods. 1 písm. a) Tr. por. právoplatné zastavené trestné stíhanie jeho osoby pre ten istý skutok, kvalifikovaný ako trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. - námietka subsumovateľná pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. k) Tr. por.

Podľa § 9 ods. 1 písm. e) Tr. por. trestné stíhanie nemožno začať, a ak už bolo začaté, nemožno v ňom

pokračovať a musí byť zastavené, ak ide o osobu, proti ktorej sa skoršie stíhanie pre ten istý skutok skončilo právoplatným rozsudkom súdu alebo bolo právoplatne zastavené, podmienené zastavené a obvinený sa osvedčil alebo sa skončilo schválením zmluvy a zastavením trestného stíhania, ak rozhodnutie nebolo v predpísanom konaní zrušené.

Z vyššie uvádzaného právoplatného uznesenia prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky zo 4. decembra 2013, sp. zn. VII/1 Gv 99/12, ktoré si dovolací súd pre potreby daného rozhodovania vyžiadal zo strany Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, vyplýva, že prokurátor podľa § 215 ods. 1 písm. a) Tr. por. (je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie) zastavil trestné stíhanie o. i. A. Q. pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny a teroristickej skupiny podľa § 185a ods. 1 Tr. zák. č. 140/1961 Zb. v znení účinnom v čase spáchania skutku, na tom skutkovom základe, že

H. G., F. W. a A. Q. sú členovia zločineckej skupiny vystupujúcej pod názvom „E.“, ktorá bola založená v presne nezistenom čase v deväťdesiatych rokoch dvadsiateho storočia v R. a pôsobí na území E. A., najmä v západnej časti E. A. s cieľom páchania rôznorodej trestnej činnosti za účelom priameho alebo nepriameho získavania finančných alebo iných výhod, pričom v časti skupiny pôsobiacей najmä v okrese U. a okolí je od založenia tejto skupiny do súčasnosti z hľadiska postavenia a vplyvu na najvyššej riadiacej a koordinačnej úrovni v tejto oblasti F. W., v časti skupiny pôsobiacей v okrese F. a jeho okolí od presne neustálenej doby, najmenej od roku 2004 do jeho úteku do zahraničia v súvislosti s iným trestným stíhaním v presne nezistenom čase počas mesiacov november až december roku 2010 na najvyššej riadiacej a koordinačnej úrovni v tejto oblasti pôsobil H. G., na jednej z viacerých vetví zločineckej skupiny „E.“ pôsobiacich v R. a jej okolí od presne neustálenej doby, minimálne od roku 2004 do jeho zatknutia v inej trestnej veci dňa 5. januára 2012 na strednej riadiacej a koordinačnej úrovni v tejto oblasti pôsobí A. Q., pričom F. W., H. G. a A. Q. priamo riadia a koordinujú členov na nižšie postavených úrovniach hierarchie pri páchaní rôznej trestnej činnosti, pričom títo členovia zločineckej skupiny naplánovali a spáchali v septembri roku 2004 vraždu D. W., na ktorej pre túto zločineckú skupinu sa dali najat', úmyselne zúčastnili a boli priamo činní aj L. G., H. R., a iné doposiaľ nestotožnené osoby.

Pre porovnanie je vhodné na danom mieste znova citovať i skutok, z ktorého spáchania bol dovolateľ uznaný vinným napadnutými rozhodnutiami, a ktorý znie nasledovne:

A. Q. bol minimálne od roku 2008 členom zločineckej skupiny vystupujúcej pod názvom „E.“, ktorá ako zločinecká skupina pôsobí od roku 1999 najmä v R. a západnej časti územia E. A. a ktorá existuje s cieľom získania najmä finančných a iných výhod páchaním rôznej najmä násilnej a majetkovej trestnej činnosti a jej príslušníci sú zoskupení v jednotlivých úrovniach a stupňoch riadenia a organizácie vo vzťahoch nadriadenosti a podriadenosti, dlhodobu koordinovane páchajú zločiny, pričom členovia vo vyššom stupni hierarchie skupiny zadávajú členom z nižších stupňov hierarchie pokyny k páchaniu trestných činov, určujú spôsoby ich vykonania, vydávajú súhlasy s páchaním konkrétnych trestných činov, od nižšie postavených členov skupiny preberajú nezákonne získané finančné prostriedky, s časťou ktorých financujú činnosť a niektorých členov zločineckej skupiny, pričom A. Q. bol v strednej úrovni hierarchie v štruktúre časti skupiny pôsobiacей najmä v R., kde dával pokyny a koordinoval nižšie postavených členov skupiny C. D., N. F., D. R. a bol podriadeným C. R. a R. L. alias L., ktorý riadil celú zločineckú skupinu z najvyššej úrovne hierarchie, pričom A. Q. spáchal ako člen zločineckej skupiny obzvlášť závažné zločiny uvedené v bodoch 2/ a 3/.

Dovolací súd s poukazom na vyššie citované znenia oboch dotknutých skutkových viet uvádza, že obvinený nemá pravdu ani v tom smere, ak uvádza, že v posudzovanej trestnej veci bránilo jeho uznaniu viny zo spáchania trestného činu podľa § 296 Tr. zák. prechádzajúce „zastavujúce“ právoplatné uznesenie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, pretože v danom prípade nejde o totožné skutky podľa oboch rozhodnutí, a to z dôvodov nižšie uvedených.

Vo všeobecnosti je žiaduce úvodom uviesť, že pojem totožnosti (identity) skutku vyložila súdna prax vo svojom dlhoročnom vývoji pomerne voľne. Takou totožnosťou sa rozumie jedinečnosť, resp. nepochybná identifikácia skutku ako udalosti vo vonkajšom svete. Totožnosť skutku je pritom zachovaná, ak je zachovaná jeho podstata, a teda totožnosť konania alebo/a totožnosť jeho následku, a to aspoň v relevantnej (podstatnej) časti.

Ak ide potom konkrétne o podstatu dotknutého skutku, v tejto súvislosti najvyšší súd považuje za nutné zdôrazniť, že podstatou členstva osoby v určitej zločineckej skupine je jej zaradenie v štruktúre skupiny (príp. aj v rámci jej jednotlivých existujúcich vetiev pôsobiach na jednotlivých teritóriách). Základná riadiaca štruktúra skupiny je definovaná v prvom rade „hlavou“ skupiny, t. j. osobou stojacou na úplnom vrchole pyramídy (ktorá teda riadi celú zločineckú skupinu), a následne aj ďalšími úrovňami riadenia, s určením osôb, ktoré stoja na čele nižších stupňov hierarchie (pôsobiach príp. len v rámci určitého teritória). Práve definovanie takejto štruktúry zločineckej skupiny, s uvedením jej hlavných „článkov“, resp. jednotlivých úrovní riadenia, a následne zaradenie určitej osoby (páchateľa) v rámci hierarchického usporiadania dotknutej skupiny (resp. jej jednotlivé vetvy) charakterizuje skutok, právne definovaný ako členstvo v zločineckej skupine.

Čo sa týka skutku, pre ktorý bolo obvinenému právoplatne zastavené trestné stíhanie, z jeho popisu v konkrétnom rozhodnutí - na rozdiel od popisu skutku, pre ktorý bol uznaný vinným v preskúmanej trestnej veci - vôbec nevyplyva, kto riadil celú zločineckú skupinu z najvyššej úrovne hierarchie, ani to, akým ďalším osobám (ďalšej osobe) bol následne obvinený podriadený a rovnako tiež ani to, aké osoby boli naopak ním priamo riadené (t. j. nižšie postavení členovia bezprostredne podliehajúci jeho pokynom). A. Q. je v podstate jediná osoba „vyskytujúca“ sa v rámci oboch skutkov, ich jediné personálne pojítka, keď v rámci skutku, pre ktorý bolo zastavené trestné stíhanie, bol uvádzaný z dôvodu vtedajšieho podozrenia z jeho spoluúčasti na vražde D. W., čo sa napokon nepreukázalo.

V kontexte naposledy zmieneného možno tiež dodať, že obvinený má pravdu, ak upozorňuje v podanom dovolaní na okolnosť, že konanie zodpovedajúce zákonnému znaku „je členom zločineckej skupiny“ v zmysle § 296 Tr. zák. nezahrňa (aj) samotné spáchanie trestného činu, resp. trestných činov členom zločineckej skupiny v rámci jej činnosti (trestnosť členstva v zločineckej skupine je odlišná od trestnosti iných konkrétnych činov spáchaných členmi tejto skupiny, príp. aj spoločne s inými osobami), a ide tu teda o samostatné skutky stíhateľné ako viacčinný súbeh zločinu podľa § 296 Tr. zák. a iného trestného činu, resp. činov (ak je súčasťou skutkových zistení pri čine kvalifikovanom podľa § 296 Tr. zák. tiež rámcový popis trestnej činnosti zločineckej skupiny, na ktorú je táto zameraná, ide tu len o vymedzenie účelu založenia zločineckej skupiny - viď k tomu bližšie rozsudok najvyššieho súdu z 26. novembra 2014, sp. zn. 2To 9/2014). Uvedené však nemá žiaden vplyv na skôr uvedený záver dovolacieho súdu - práve naopak, keďže podstatou trestného činu podľa § 296 Tr. zák. je samotné členstvo v zločineckej skupine, ktoré je identifikovateľné cez vyššie popísané (štrukturálne - personálne) skutočnosti.

Na to, aby bolo možné hovoriť o totožnom skutku - z pohľadu členstva obvineného v rámci zločineckej skupiny - nestačí zhoda v tom, že v oboch skutkoch je uvedené, že obvinený A. Q. bol členom zločineckej skupiny vystupujúcej pod názvom „E.“, a teda len verbálne rovnaké pomenovanie skupiny, ktorá následne nie je v právoplatnom uznesení prokurátora definovaná v zmysle skôr uvedených kritérií. Dotknutá skutková veta postráda predovšetkým označenie samotného bosa, t. j. najvyššie postaveného člena skupiny, keď zároveň nie je zrejmé ani zaradenie obvineného v rámci hierarchického usporiadania tejto skupiny s uvedením vzťahov nadriadenosti a podriadenosti (osôb, ktorým je podriadený a tiež tých, ktorým je naopak nadriadený), čím sa jeho postavenie v rámci skupiny stáva v podstate nedefinovateľné. Pri absencii hlavných charakteristík členstva v zločineckej skupine, tak ako sú uvedené vyššie, nie je potom dostatočná ani len zhodnosť oboch skutkov v tom, že obvinený bol (mal byť - pokiaľ ide o uznesenie prokurátora) súčasťou jednej z R. vetiev zločineckej skupiny „E.“, resp. nemožno konštatovať, že išlo o tú istú skupinu, o ktorú ide v dovolaní napadnutom rozhodnutí (pre dovolací súd nie je určujúce názvoslovné označenie skupiny, ani mimoprocesné povedomie dovolateľa o inkriminovaných personálnych súvislostiach, ale skutková veta oboch dotknutých rozhodnutí).

Zo skutku uvedeného pod bodom 1/ napadnutého prvostupňového rozsudku, ktorý je pre dovolací súd v zistenej podobe záväzný a s ktorým sa v plnom rozsahu stotožnil i súd odvolací, potom naopak vyplýva jednak to, že na vrchole skupiny označovanej ako „E. bol R. L. alias L., a jednak tiež to, že obvinený A. Q. bol súčasťou tej časti menovanej skupiny, ktorá mala svoje územné pôsobisko predovšetkým v R., keď jeho zaradenie v rámci „vertikálnej línie“ usporiadania danej vetvy bolo také, že pôsobil v strednej úrovni hierarchie, pričom okrem vyššie uvedeného R.L. alias L. bol priamo podriadený i C. R. a naopak jemu podriadenými boli (menovite) C. D., N. F. a D. R., pôsobiaci na nižších článkoch uvedenej vetvy, ktorým dával (ako osoba bezprostredne nadriadená) pokyny a ktorých činnosť koordinoval.

S ohľadom na vyššie uvedené je potom potrebné dať za pravdu odvolaciemu senátu 5T práve v tej časti jeho argumentácie, kde uvádza, že v prípade dotknutých skutkov nie je daná ich totožnosť (a teda ani nevznikla prekážka res iudicata) - zjednodušene povedané - z dôvodu rozdielného personálneho substrátu (a teda absencie zhody zločineckých skupín vo vzťahu k skoršiemu rozhodnutiu).

Rovnako ako odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia, i dovolací súd považuje za žiadúce citovať ustanovenie § 129 ods. 4 Tr. zák., definujúce zločineckú skupinu (na účely tohto zákona) ako štruktúrovanú skupinu najmenej troch osôb, ktorá existuje počas určitého časového obdobia a koná koordinovane s cieľom spáchať jeden alebo viacej zločinov, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 alebo niektorý z trestných činov korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti na účely priameho alebo nepriameho získania finančnej alebo inej výhody.

Z tejto legálnej definície vychádzajú skoršie úvahy aj ich následný sumár:

Na to, aby bolo možné konštatovať zhodnosť skutkov (obsahovo spočívajúcich v členstve v zločineckej skupine) v oboch dotknutých rozhodnutiach (uznesení o zastavení trestného stíhania a odsudzujúcom rozsudku), musela by byť personálne štruktúra kriminálneho zoskupenia v ich výroku popísaná (najmä pokiaľ ide o vedúceho člena, resp. členov skupiny) tak, aby bolo možné zhodu štruktúr (teda len jednu štruktúru) dovolacím súdom podľa oboch výrokov (nie podľa odôvodnenia rozhodnutí) verifikovať. Je pritom potrebné zohľadniť, že tá istá osoba (obvinený) môže byť členom dvoch alebo viacerých zločineckých skupín, ktoré sú personálne previazané alebo inak kooperujú a pôsobia na tom istom území, kde môžu páchať obdobnú trestnú činnosť.

Takú zhodu pritom v preskúmvanej veci nemožno zistiť.

S poukazom na vyššie uvedené preto najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené v enunciiate tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.